

[Lars P. Jensen.]

I de situationer, hvor bygherren virkelig har stået fast på sine rettigheder, har han ofte kunnet gennemtrumfe en regulær prøvelse af de bud, der har været begæret udskudt. Der foreligger ingen offentligt tilgængelig statistik over antallet af nedsatte beregningsudvalg, men prisdirektoratet har kendskab til 19 sager afgjort ved opmandskendelse, hvoraf bygherrerne har vundet de 9. Det ringe antal sager taler iøvrigt et tydeligt sprog om, hvor forholdsvis få licitationer efter den nye ordning der gennemføres, til trods for at denne ordning, sine mangler ufortalt, er mindre monopolistisk end det, den skulle afløse.

Der er dog mulighed for, at den nye ordning i sit princip kunne videreføres som grundlag for licitationsvæsenet her i landet, for såvidt der gennemføres en revision, der navnlig tager sigte på udskydningsreglerne, på beregningsudvalgene og på opmandsordningen. Lader man udskydningerne fortsætte uanfægtet på det gamle grundlag, må vi fortsat regne med rutineregler for udskydning, ganske analoge eller ligefrem identiske med forhåndsreguleringerne.

Om beregningsudvalgene vil jeg iøvrigt gerne bemærke, at den uvildighed og den effektivitet, der gerne skulle karakterisere disse udvalgs arbejde, vel i nogen grad vil kunne påvirkes. En jurist med særlig indsigt i disse forhold, landsretssagfører Holst Knudsen, har således i en rundbordssamtale med repræsentanter for bygherrer, håndværkere og prisdirektorat — refereret i tidsskriftet „Byggeindustrien“ nr. 6/1951 — sagt, at bygherren, når han nægter at bøje sig for udskydningsbegæringen fra mesterorganisationernes side, er praktisk talt afhængig af, at den udskudte entreprenør står ved hans side og aktivt kæmper for at få sit bud anerkendt. Han vil ikke altid gøre dette, da han måske vil kunne betegnes som et medlem, der har sat sig op mod sin organisation, hvilket tilstrækkelig tydeligt karakteriserer forholdet. Endvidere siger landsretssagfører Holst Knudsen, at beregningsudvalget er et tungt arbejdende instrument, dets arbejde fordrer lang tid, og tid er — også for bygherren — penge. Op til 1 år kan sagens behandling vare, og hvor mange bygherrer er i stand til at afvente afgørelse så længe?

Også ordningen vedrørende udpegning af opmænd kritiseres af landsretssagfører Holst Knudsen, som påpeger, at langt den største del af opmændslistens medlemmer er håndværksmestre og ofte medlemmer af de samme organisationsledelser, som fastsætter den

såkaldte „rigtige pris“. For bygherren er muligheden for at få fornøden uvildig og sagkyndig assistance både i beregningsudvalgene og blandt opmændene ringe.

Det gælder iøvrigt om denne opmandsordning, at dens ensidighed har været kritiseret fra mange sider. Betænkningen siger i sine normer, at kun ledere eller indehavere af selvstændige virksomheder i et fag og personer med samme fagkundskab som sådanne kan opføres på fagets opmændsliste.

Det er i diskussionen om ordningen blevet fremhævet som et ønskeligt mål, at opmændene udpeges blandt jurister, idet den endelige bedømmelse i beregningsudvalgene ofte bør anlægges udfra et alment juridisk skøn. Også blandt håndværkerne selv har man mødt forståelse for kravet om en revision på dette område, og jeg tror at kunne sige, at man på dette punkt forholdsvis hurtigt vil kunne nå til enighed om en nyordning.

Jeg har nu fremdraget en del af de betragtninger og betænkeligheder, der kan gøres gældende i spørgsmålet om den licitationsordning, der har en så afgørende indflydelse på prisudviklingen indenfor bygge-riet.

Administrationen af ordningen henhører under handelsministeriets domæne, men dens virkninger strækker sig langt ind på mange områder. Mit parti har som nævnt i min indledning fremsat krav om en revision af licitationsordningen. Dette krav må ses på baggrund af mit partis ønske om gennem konstruktive foranstaltninger at skabe forudsætninger for en billigarelse af boligbyggeriet. Ingen kan under de rådende forhold modsætte sig sådanne bestræbelser, og ingen kan benægte, at det praktiserede licitationssystem indebærer en sådan form, at lovgivningsmagten ikke kan afstå fra at overveje mulighederne for den revision, der er krævet fra så mange sider.

Som eksempler på den kritik, der har været fremført, kan jeg nævne en meget fyldig diskussion i tidsskriftet „Arkitekten“, hvor et medlem af licitationskommissionen, arkitekt Helge Finsen, stadsarkitekt F. C. Lund og andre påpeger ordningens mere alvorlige mangler. Jeg nævnte før rundbordssamtalen mellem førende eksperter på byggeområdet, og jeg kan henvise til diskussionerne i byrådene landet over, således den i håndværkets dagblad „Licitationen“ refererede debat i Horsens byråd; jeg kan referere til udtalelser fra førende bygherre-repræsentanter og til offentlige udtalelser fra embedsmænd, der har med administrationen af ordningen at gøre.

Mine bemærkninger om licitationsord-